

Bil je križan in je od mrtvih vstal

Kristus je umrl in njegovo prebodo telo visi odtlej na nevidnem križu, ki stoji sredi sveta. Pod tem neizmernim križem — še zmeraj je ves v krvi — pretakajo solze vsi tisti, ki jim je bila duša križana. Tega križa niso niti vsi Judeži sveta mogli izpuliti, čeprav so se še tako zaganjali vanj.

Toda klevetniki niso izumrli; njih rod je trdoživ. Kajnovi in Kajfeževi potomci še zmeraj skrunijo in zasmehujejo križ. Njih modrost se pohujšuje nad uboštvom v duhu, ki je vdanost križu.

Kakšen hrup uganjate, kaj se toliko usajate — tako čivkajo te žolne v papirnatem gozdu — zaradi enega samega človeka, ki je na križu umrl! Pravite, da je bil ta človek Bog, mi pa vendar vemo, mi vemo vse, in smo prebrali vse knjige, da nasilna smrt kakega junaka, kakega napol boga, kakega božjega bitja sploh ni nič takega, česar bi še nikoli ne bilo in kar bi bilo vredno takega razburjanja. Jezus je le eden več v seznamu; ali hočete, da vam jih po vrsti naštejemo?

Ni treba. Saj jih kar poznamo, poznamo vsa ta bajeslovna bitja. In tudi vemo, da ni umestno, da jih gremo iskat med ovenčane pesnike in v knjige bajk, zato da bi zmanjšali slavo Kristusa, Osiris, Tamuz, Eabani, Hipolit, Orion, Herkul, Prometej itd. so vedno le bitja iz ljudskih bajk, ki so jih pesniki dvignili na dan in jih še okrasili; so le miselna bitja, katerih ni noben živ človek kdaj videl. Kristus pa se je prikazal v podobi človeka in je živel med ljudmi. Ti ljudje so govorili o njem, neposredno po njegovi smrti, v času, ki nam je blizu in ki ga povsem poznamo. Onih bitij niso usmrtili zato, ker so prinesli svetu kako novo čednostno življenje, kako trajno razodetje; marveč so bili ubiti iz maščevanja, mrzkosti, ljubosumnosti, prevzetnosti, slučajno. Ta namišljena bitja so trpela in umirala zaradi osebnih, nikogar se tikajočih, nizkotnih vzrokov. Nihče od njih ni dal življenja samo zato, da bi rešil človeštvo.

Toda, porečejo Kajfeževi potomci, ne glede na svet bogov poznamo pa tudi druge, ki so prav tako kakor Kristus vzeli trpljenje nase zato, da bi prinesli človeku resnico. Tudi oni so ustanovili šole in vere kakor oni. Toda, povejte nam vendar, kdo od teh se more le od daleč primerjati s Kristusom?

Mogoče Konfucij, pridni uradnik, ki je oženjen in z otroki obdarjen sprejemal najemnino od pašnikov, ki je vodil javna dela in je tri in sedemdesetleten lepo mirno umrl v svoji postelji? Ali pa Vardhamana, poglavar džainizma, ki je tudi v starosti dva in sedemdeset let umrl naravne smrti? Mogoče Zarathustra, ki je našel smrt v bitki, med obleganjem Bakhdija? Ali pa Buda Siddharta, kraljevski potomec, ki mu je lepa žena rodila lepega otroka, in ki je umrl osemdesetleten, zato, ker je užival premastno svinjino.

Edini, ki je umrl, ker je bil obsojen na smrt, je bil Sokrat. Toda o njem ni nihče nikdar veroval, da bi bil bog ali le poslanec božji; še manj pa, da bi bil razodel kako nadčloveško resnico. Saj niti sam ni imel tega namena, da bi človeka reševal. Trudil se je le s tem, da bi Atence naučil umetnosti, da bi znali pravilno misliti. V slavo mu štejejo, češ da je pokazal pot modroslovju na zemljo, pa ne v nebo. Jezus pa je prinesel nebena na zemljo. Sokrat je obljubil, da bo pamet deloma izboljšal. Jezus pa je obljubil večno srečo. Sicer je pa bistroumni profesor brez mučeništva dočakal sedemdeset let. Potem so mu dovolili, da je imel dolg zagovor. Slednjič je umrl brez bolečin sredi svojih učencev, od teh ga ni nihče izdal in ne zapustil.

Jezus je učil neskončno večje in boljše stvari, kakor je izčiščena sofistika ali na pravičnost postavljena morala. On je hotel ljudi po svoji podobi spremeniti, kakor je bil napovedal prerok Ezekijel: »Dal vam bom novo srce, poslal vam bom novega duha. Vaše kamnitno srce bom vzel iz vas in vam bom zasadil svojega duha.«

Poziva nas, da bi bili Bogu podobni, da bi se dali voditi naravnost po Bogu, to se pravi, da dosežemo božjo svobodo. Bodite sveti, kakor je Bog svet! Opuščajte, kakor Bog opušča! Ljubite drug drugega, kakor vas Bog ljubi! Če boste to storili, ne bo med vami nobenega sovražnika več, nobenega gospodarja, nobenega nesrečnika in reveža, nobenega morilca, ne zatiranja. Nebeško kraljestvo bo nadomestilo krivična pozemska kraljestva.

To je naloga in delo Kristusovo. On je kakor kača v raju, a nasprotnega pomena, rekel ljudem: Bodite kakor bogovi! A ljudje se niso povzpeli do te moči, da bi mu sledili. Zakaj Bog je predaleč stran in valjati se v blatu ima tudi svojo sladkost.

Tako so odklonili vse, kar jim je Jezus ponudil. Da bi ne slišali njegovega nadležnega glasu, ki jih je pozival na preveč strmo pot, so ta njegov glas na križu zadušili. Dali so se ostrušili, da bi mogoče izgubili svoja bogastva iz kamna, kovine in papirja. Niso verovali v neskončna bogastva, katera jim je hotel dati v zameno. Zaradi te nemoči in malodušnosti vpricho pozemskih izgub, je Sin človekov tistega dne umrl na kraju lobanj s svojim klicem v noč.

Slehermi pa, ki ne odgovori na ta klic, iznova udari po teh žeblih, ki ga že toliko stoletij držijo na križu, ki ga ni moči več posekati.

★

Tretji dan je Kristus od mrtvih vstal. Evangelisti, ki tako zaupljivo preprosto opisujejo spomine prvih Jezusovih prijateljev, priznajo, mogoče nehote, da apostoli niti niso mislili, da bo vstal, ampak so se nasprotno morali še potruditi, da so to verjeli. Če človek ta štiri sporočila pozorno prebere, vidi, da so bili še vpricho vstalega Gospoda precej časa v dvomih. Ko so na velikonočno jutro prišle žene z novico, da je grob prazen in da Jezus živi, jim apostoli niso verjeli, češ da so čenčce. In ko se je Jezus kasneje v Galileji mnogim prikazal, »so ga molili, nekateri pa so zdvajali«, kakor poroča Matej. Tudi ko se je zvečer prikazal v dvoran, je nekaj takih zraven, ki ne verjamejo svojim očem in oklevajo, dokler ga ne vidijo jesti. Tomaž

zdajva tudi še potem, dotlej, ko se Gospodovo telo približa njegovemu telesu.

Tako malo so si svesti, da bi ga videli vstati, da se prestrašijo, ko ga zagledajo. »Mislili so, da je kak duh.« Torej niso kar tako lahkoverni in se ne dajo tako brž naplahtati, kakor nam jih njih obrekovalci slikajo. Tako oddaljena jim je misel, da ga bodo živega dobili med živimi, da na prvi pogled menijo, da je to nekdo drugi. Marija iz Magdale misli, da je vrtnar Jožef iz Arimateje. Kleofa in njegov spremljevalec ga vso pot ne moreta spoznati; Simon in drugi »niso vedeli, da je bil Jezus«, ko se jim je prikazal kraj jezera. Če bi bili sploh vprav njega pričakovali z budno, iskreno in željno dušo, ali bi se bili potem tako prestrašili? Ali bi ga ne bili koj spoznali? Če bereš evangelije, se ti zazdi, da si učenci Jezusovi njegove vrnitve nikakor niso nalašč izmislili, marveč so jo priznali šele po mnogih zdvajanjih in šele nato, ko so bili od zunaj prisiljeni. Skratka, vse je bilo vprav nasprotno od tega, kar bi radi dokazali tisti, ki trdijo, da so učenci sami sebe slepili ali pa so druge prevarili.

Judje so bili tako malo naklonjeni temu, da bi priznali tak izreden prelom postave smrti (kakor je vstajenje), da celo učenci tistega, ki obuja mrtve in ki je sam napovedal svoje vstajenje, niso bili pripravljeni, da bi priznali vstajenje, ne da bi se bili prej na vse plati pričali o tem. In vendar so bili zraven, ko je Kristus s samo besedo obudil vdovinega sina v Naimu in prav takrat, ko je zbudil Jairovo hčerko in spet, ko je oživil brata Marte in Marije. Te tri mrtve je Jezus poklical iz smrti, ker se mu je smilila jokajoča mati, ker je imel usmiljenje do jokajočega očeta, ker sta se mu zamislili dve jokajoči sestri. Pa je bilo vprav usodno pri teh dvanajstih, da so ga napak razumeli in so spet vse pozabili. Pregloboko so tičali v mislih mesa, da bi bili mogli brez oklevanja pojmiti tako nenadno zmago nad smrtjo. A ko so bili že prepričani, je bilo pa njih pričanje tudi tako trdno in tako močno, da so bili oni za seme nepregledne žetve takih, ki so v veri v vstalega Kristusa sami vstali.

Obrekovanje Judov, natolcevanje krivih prič, dvomi učencev, modrovanja Tomaževih poniglavcev, izmišljotine krivovercev, izumetničeno potvarjanje svetovnjaških moči, ki jim je neposredno važno to, da bi bil dokončno mrtve »nesramnež«, izbegavanja in izumetničeno puhloglavstvo ljudi »čistih idej«, rovarjenja in naskoki višje in nižje kritike — vse to skupaj ni

moglo milijonom ljudi iztrgati iz srea prepričanja, da je telo, ki je bilo sneto z žebli s križa na Golgoti, spet vstalo in se prikazalo tretji dan, da nato ni nikoli več umrlo. Od Kristusa izvoljeno ljudstvo ga je predalo smrti in je s tem upalo, da je z njim odpravilo. A smrt ga prav tako ni obdržala kakor Judje ne. In tako še zdaj niso računi človeštva z umorjenim poravnani. Izstopivši iz vsekanega groba, stoji še zmeraj tukaj in kaže svojo stran, kjer je sulica Rimljana za večno razgalila srce, ki ljubi tiste, ki ga sovražijo.

Maloverni pa, ki se ne morejo odločiti, da bi verovali v njegovo večno življenje, ne v prvo in ne v drugo, se sami izločajo iz pravega življenja; iz tistega življenja, ki je velikodušno žrtvovanje, nesebična ljubezen, zaupanje v nevidno, prepričanje glede na tisto, kar se še ni prikazalo. Obžalovanja vredni mrtveci, ki so le tako videti, kot bi še živeli, to so tisti, ki ga ne obdržijo v sebi, kakor ga tudi smrt ni obdržala. Tisti, ki svoja betežna telesa liki topi, dihaajoči mrličji vlačijo po potpečljivi zemlji, ti zasmehujejo vstajenje. Tem mrličem, ki odklanjajo življenje, ne bo dano, da bi se prerodili v duhu; ne bo jim pa na sodni dan prihranjeno neizbežno in strašno vstajenje.

(G. Papini iz »Kristusovega življenja«)

Kako nastane velikonočna pisanica

G. Franjo Belin, šol. upravitelj v Ligojnu pri Vrhniki, goji pri svoji šolski mladini navado izdelovanja pisanice. V naslednjem prinašamo kratek vpogled v delavnico pisanice, ki je po-nosec zlasti za tehniko izdelovanja velikonočnih pisanic, ki pa naj hkrati opozori javnost na hvalovredno delo G. Belina na polju slovenske ljudske umetnosti.

Pri vseh narodih je jajce kaj starodaven simbol plodnosti in porajajočega se pomladnega življenja. V davnini je imelo jajce v raznih letnih dobah poseben pomen, v teku časa pa se je do naših dni ohranilo le velikonočno jajce, t. j. pirh ali pisanica. S prhi in pisanicami se v prvi vrsti ponašajo Slovani in kažejo z njimi svojo visoko estetsko kulturo.

Pri nas Slovenci so zlasti Belokranjci poznani kot večji izdelovalci velikonočnih pisanic. Baje eo Belokranjci že kot bogomili spomladi okraševali jajca z rastlinskimi ornamentami, ki so značilni za Belo Krajino in katerim se je pozneje pridružil križ, simbol krščanstva.

Zakaj se pirh imenuje tudi pisanica? Zato, ker ga opisujemo z voskom. Pirh je le barvano, neokrašeno jajce; pisanica pa je barvano, okrašeno jajce, ki ga okrasimo z iglo ali konico noža tako, da iztržemo poljubne okraske. Tako so pisanice postale važni ljudsko-umetniški izdelki, ki

so se zanje začeli zanimati etnografski muzeji. V prvi vrsti slovijo odleščke, prekmurske in pa slovaške pisanice.

Kako delamo danes pisanice? Ali bolje: kako jih dela danes šolska mladina v Ligojnu?

Vzemi pisalno pripravo, pisač, t. j. 10—12 cm dolg štirioglat lesen klinček, ki je na enem koncu stožčasto prevrtan. V to jamico vtakni medeninat liček, ki ima na koncu tanko, za šivankino debelino odprto konico. (Kdor si te priprave ne more napraviti, naj vzame navaden peresnik in pero.) V pisač vtaknemo košček čebelnega voska in segrevamo liček nad svečo. Vosek se prične taliti in teči skozi konico po lupini jajca, katero s tekočim voskom okrašujemo ali opisujemo. Vosek se hitro strdi, zato je treba neprestano segrevati in nadaljevati z okraševanjem. Ko smo lupino opisali, tedaj jo damo v barvo. Pri tem uporabljamo tak vrtni red, da gremo od najsvetlejših barve na najtemnejšo: belo nad dá lupina, sledi rumena, rdeča, modra, zelena in vijoličasta. Ako rišemo po rumeno pobarvanem jajcu, tedaj bomo risali vse tiste ornamente, ki jih bomo hoteli imeti rumene. Prav tako je z rdečo ali kako drugo barvo. To je že druga stopnja. Končno pomakamo jajce še v zadnjo barvo, ki je ne opisujemo več z voskom, ker drugače bi nam prejšnja barva ne prišla do izraza. Za pomakanje vzamemo vinski

kozarec, v katerem smo raztopili anilinsko barvo. Da laže delamo, si zvijemo iz žice zajemalko, s katero potonemo jajce in ga lahko tudi vzamemo iz kozarca ter nato obrišemo s krpo.

Ko je vse izvršeno, t. j. barvanje in opisovanje, prebodo jajce na obeh koncih in izpihajo tekočino. Nato segrevamo opisano jajce nad svetilko (petrolejko) in vosek se prične topiti. Vosek brišemo oziroma odstranjujemo s krpo. Pisanica je izgotovljena. Zdaj lahko potegnemo skozi jamico na jajcu barvaste niti, ki jih spodaj zavozlamo v pentljo. Tedaj dobimo pisanico, ki jo lahko obesimo v sobi n. pr. v kotu pod razpelom. Prazne pisanice so jako praktične, ker so bolj stalne. Kuhana jajca pa se rada usmradijo ali pa propuščajo beljak, ki nam ornamente le pokvari.

Trdo kuhane pisanice lahko izdelujemo, če jajce poprej skuhamo in ga nato okrašujemo, barvamo ter nato odstranjujemo vosek, na način, ki smo ga zgoraj opisali. Vosek lahko odstranimo tudi z ostrim nožem, ako smo jajce nekoliko segreli in s tem omečali vosek. Tudi surova jajca, ki so okrašena in barvana, lahko kuhamo, toda pri tem kaj rada počijo.

Slovenske pisanice dajo mnogo lepega veselja, tihih in globokih misli, poživijo vsako leto zmerom znova naše življenje. Naša sveta dolžnost je, da jih ohranimo in smiselno gojimo.

S posebno pripravo, pisačem, ki vsebuje raztopljen vosek, se prekrivajo ona mesta, ki se pri sledečem barvanju ne bodo pobarvala

S peresom, na katerem je raztopljen vosek, se opisuje ornament (na belem jajcu)

Nad gorečo petrolejko se raztopi vosek, jajce se obriše in pred nami se pokaže pisanica v vsej svoji barvitosti